

§ 31 **Hemställan till kommunalförbundet att föra över Västernorrlands aktieinnehav i bolagen AB Transitio och Norrtåg AB till Region Västernorrland**

Diarienummer: 24RUN13
Ärendeansvarig: Märta Molin
Handläggare: Henric Fuchs

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar på Regionala utvecklingsutskottets förslag

att hemställa hos Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län att skyndsamt inleda en process med att föra över länets aktieinnehav i AB Transitio (5 procent av den totala aktiestocken) till Region Västernorrland, samt

att hemställa hos Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län att skyndsamt inleda en process med att föra över länets aktieinnehav i Norrtåg AB (totalt 25 procent av den totala aktiestocken) till Region Västernorrland.

Ärendebeskrivning

Västernorrlands ägande av aktier i AB Transitio och Norrtåg AB genom kommunalförbundet har visat sig vara suboptimalt i kombination med att förutsättningar kring exempelvis lån och finansiering har förändrats över tid. Det skulle alltså vara mer gynnsamt om Region Västernorrland äger aktierna i de båda bolaget i stället. Med anledning av det redan pressade ekonomiska läget för staten, Region Västernorrland och länets kommuner är det därför extra angeläget och i längden fördelaktigt att göra en hemställa till kommunalförbundet om att föra över länets aktier i AB Transitio och Norrtåg AB till Region Västernorrland.

Bakgrund

Sedan bildandet at Norrtåg AB (2008) och starten av den regionala tågtrafiken (2010–2012) har frågan om hur bolaget bör ägas och trafiken finansieras varit föremål för diskussion, särskilt under de senaste fem åren.

Västernorrlands aktier i vagnbolaget AB Transitio (5 procent av aktiestocken) och trafikbolaget Norrtåg AB (25 procent av aktiestocken) av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Ordförandens sign Jonny Lundin	Justerandens sign Dan Rasmusson	Exp den	Utdragsbestyrkande
--	---	---------	--------------------

medan Region Västernorrland är ensam borgenär av tågfordon och finansier av den trafik som produceras och utförs i länet.

Den hittills rådande ordningen är suboptimal ur flera perspektiv, exempelvis gällande ägarstyrning, uppsikt, utveckling, finansiering med mera. Vagnbolaget AB Transitio har som huvudsakligt uppdrag att anskaffa, finansiera och förvalta tågfordon åt landets regioner som bedriver regional tågtrafik, däribland Västernorrland. Beroende på vilken organisation som är delägare i AB Transitio finns olika finansieringslösningar kopplat till de tågfordon som vi förfogar över, genom Norrtåg AB.

Det har visat sig att andra regioner har tillgång till mer förmånliga finansiella och lånemässiga upplägg (exempelvis genom Kommuninvest) än de som Västernorrland och Norrtågsfamiljen har tillgång till då respektive kommunalförbund i Norrbotten och Västernorrland är aktieägare i stället för regionen. Om Region Västernorrland (och Region Norrbotten) äger aktierna i AB Transitio direkt, än som nu via kommunalförbundet, öppnas möjligheter för mer förmånliga upplägg. Lån kan ställas till mer förmånliga villkor, särskilt vid framtida nyanskaffningar av fordon, vilket kommer bli aktuella kring 2026 eller 2027. Genom att Norrbotten och Västernorrland äger aktierna i AB Transitio via kommunalförbund förhindras även Region Jämtland Härjedalen och Region Västerbotten från de mer finansiella och lånemässiga möjligheterna.

Mer specifikt får AB Transitio låna pengar med borgen från Region Västernorrland. Däremot får AB Transitio inte ta upp lån med borgen från kommunalförbundet eftersom alla medlemmar i kommunalförbundet inte är medlemmar i Kommuninvest.

Kommunalförbundet i Västernorrland för en intern process kring att föra över aktierna till Region Västernorrland vilket också kan leda till att förbundet kan komma föregripa eller agera tidigare än Region Västernorrland i denna process, genom att kanske föreslå att aktierna i AB Transitio förs över till Region Västernorrland.

I Västernorrland äger också kommunalförbundet länets aktier i Norrtåg AB (25 procent), vilket också är fallet i Norrbotten där deras kommunalförbund äger en fjärdedel av den totala aktiestocken. I Jämtland Härjedalen och Västerbotten är respektive region: borgenär av fordon, finansier av trafiken och ägare av aktierna i båda bolagen.

Ordförandens sign

Jonny Lundin

Justerandens sign

Dan Rasmusson

Exp den

Utdragsbestyrkande

Tidigare beredning

Under 2019 förde den dåvarande majoriteten i Region Västernorrland samtal med länets kommuner om att föra över aktierna i de båda bolagen (AB Transitio och Norrtåg AB) från förbundet till regionen. Även opposition motionerade i frågan som också bereddades och beslutades om av ett enigt Regionfullmäktige 20 januari 2020 (21RS2, § 28):

att uppdragen ska vara genomförda och återredovisade under första halvåret 2021 för att träda i kraft senast 1 januari 2022

Våren 2021 valde dock regionstyrelsen att pausa arbetet med att föra över aktierna från förbundet till Region Västernorrland med anledning av kommunalförbundets projekt med att föreslå nya styrande dokument för sin verksamhet. Regionstyrelsens beslutade (21RS1, § 209):

att under pågående projekt enligt projektdefinition "Reviderade styrdokument" fastställd 2021-05-14 pausa processen med att överföra aktierna från AB Transitio och Norrtåg AB från kommunalförbundet till regionen.

Kommunalförbundets projekt avslutades under 2022 och under 2023 och 2024 föreslog förbundet sina medlemmar (länets kommuner och Region Västernorrland) nya styrande dokument (förbundsordning), vilken Regionfullmäktige ställde sig bakom 21 februari 2024.

Tidigare (8 februari 2024 § 11) beslutade Regionstyrelsen, förutom att föreslå Regionfullmäktige anta det styrande dokumentet, att också ställa sig bakom Regionala utvecklingsnämndens förslag om att bland annat föra över länets aktieinnehav i AB Transitio och Norrtåg AB från kommunalförbundet till Region Västernorrland.

Förvaltningen Regional utvecklings bedömning

De ekonomiska fördelarna med att föra över aktierna i AB Transitio från kommunalförbundet till Region Västernorrland är lika fördelaktiga som förmånliga. Om de fyra nordligaste regionerna äger aktierna i AB Transitio direkt kan vi gemensamt spara mycket pengar varje år (förmodligen miljontals kronor årligen). Omvänt har inga nackdelar uppmärksammats. Det verkar också finnas en samsyn i länet om att det vore fördelaktigt att föra över aktierna i AB Transitio från förbundet till Region Västernorrland.

Ordförandens sign Jonny Lundin	Justerandens sign Dan Rasmusson	Exp den	Utdragsbestyrkande
--	---	---------	--------------------

Frågan om att flytta ägandet av aktier i Norrtåg AB från förbundet till regionen har en delvis annan logik. Ägandet av aktier i Norrtåg AB är anledningen till att våra län också är ägare i vagnbolaget AB Transitio. Genom att även föra över aktierna i Norrtåg AB till regionen samlar borgensfrågorna och -åtagandena hos en samlad aktör, densamma som också finansierar hela trafiken. Verksamheten och ansvaret för densamma samlas hos den aktör som också har ansvaret.

I tillägg är tågfrågorna nära sammankopplade med infrastrukturplaneringen och järnvägsfrågor, som är en av de mest prioriterade utvecklingsfrågorna för de fyra nordligaste regionerna och anledningen till att samarbetet Botniska korridorerna var organiserat på Norrtåg fram till att Region Västernorrland tog över vården av Botniska korridoren 2023.

Det blir också tydligare och enklare för de fyra nordligaste länen om alla regioner är finansiärer och ägare på likvärdigt och liknande sätt. Det underlättar också för Norrtåg AB med en likriktad ägar- och finansieringsstruktur från de fyra länen – och i förlängningen även för AB Transitio. Det kanske viktigaste eller mest fördelaktiga för de båda bolagen är om Norrtågsfamiljen är formerad på ett likartat sätt. Återigen, omvänt verkar inga tydliga eller uppenbara nackdelar med att föra över aktierna i Norrtåg AB från förbundet till regionen föreligga.

Kommunalförbundet har under de senaste tre åren först drivit en process med att ta fram förslag till nya styrande dokument (förbundsordning) för den egna verksamheten samt föreslå medlemmarna (länets kommuner och regionen) att fastställa densamma, vilket Regionfullmäktige ställde sig positiva till den 21 februari 2024.

Det innebär att Regionfullmäktiges beslut om att föra över aktierna i de båda bolagen nu bör verkställas. Förbundets nya styrande dokument innehåller också en schematisk beskrivning eller exempel på hur länets samlade underskott för kollektivtrafik kan eller bör fördelas. I enlighet med förslaget ska kommunalförbundets underskott fördelas proportionerligt mellan länets kommuner och regioner i stället förr som i tidigare ordning, att enskilda organisationer finansierade underskotten enskilt.

Hittills har Region Västernorrland enskilt burit underskottet eller täckt nettokostnaderna bland annat för hela förbundets administration, all regional tågtrafik och regionbusstrafik mellan kommuncentra. Framåt är alltså tanken att alla förbundsmedlemmar täcker en del av alla kostnader, vilket skulle förändras om aktierna i Norrtåg AB fördes över till regionen.

Ordförandens sign

Jonny Lundin

Justerandens sign

Dan Rasmusson

Exp den

Utdragsbestyrkande

Datum
2024-03-27**Dnr**
24RUN4**Sida**
18(59)

Förvaltningen menar dock att det med enkelhet skulle kunna hanteras med att regionens kostnadstäckningsbidrag till förbundet skulle avräknas med Norrtåg AB:s kostnader.

Avslutningsvis önskar förvaltningen lyfta att lag (2010:1065) om kollektivtrafik, som reglerar den regionala kollektivtrafiken i Sveriges län, utgår från några få men också tydliga och centrala perspektiv. Ett av dessa perspektiv är att all offentligt organiserad kollektivtrafik är att betrakta som regional och ett annat är att den i första hand ska sätta resenärernas behov i fokus samt tillgodose deras behov av arbetspendling.

Vi kan inte se att länets resenärer eller invånare skulle påverkas negativt av att aktierna i AB Transitio och Norrtåg AB skulle flyttas från kommunalförbundet till Region Västernorrland. Omvänt skulle det däremot kunna sänka kostnaderna eller bromsa en annars ökande kostnadsutveckling för den prioriterade och viktiga regiontågtrafiken i Västernorrland och norra Sverige.

Beredning

Regionala utvecklingsutskottet 2024-03-20 § 23

Dan Rasmusson (SD) yrkade bifall till beredningens förslag.

BeslutsunderlagProtokollsutdrag regionstyrelsen 2024-02-08 § 11, **bilaga 9****Delges**

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län
Länets kommuner
Norrtåg AB
Region Jämtland Härjedalen
Region Norrbotten
Region Västerbotten

Ordförandens sign

Jonny Lundin

Justerandens sign

Dan Rasmusson

Exp den

Utdragsbestyrkande